

ЕЛЕКТРОННА ПОШТА

Незалежна асоціація банків України
Комітет з питань захисту прав кредиторів

Національний банк України
Директору Юридичного
департаменту
пану ЗАМОРСЬКОМУ О.В.

Вих. № 3628/2-21/11
від 21.11.2016р.

*Щодо законопроекту
№ 3132-д*

Шановний Олегу Володимировичу!

Користуючись нагодою, висловлюємо Вам свою повагу і бажаємо успіхів у професійній діяльності.

Асоціація «Незалежна асоціація банків України» (далі – НАБУ), яка представляє переважну більшість банківської системи України, на Ваше звернення від 24.10.2016р. щодо опрацювання проекту Закону України «Про внесення змін до деяких Законів України (щодо підвищення ефективності процедур банкрутства)», реєстраційний № 3132-д (далі – законопроект) повідомляє наступне.

Законопроект № 3132-д внесено на розгляд Верховної Ради України (далі – ВРУ) 21.10.2016р. за результатом доопрацювання Комітетом ВРУ з питань економічної політики законопроекту № 3132 до повторного першого читання.

На думку банківської спільноти законопроект № 3132-д потребує суттєвого доопрацювання, оскільки запропоновані даною редакцією норми **несуть в собі негативні наслідки для кредиторів і не вирішують існуючих прогалин законодавства у сфері банкрутства, які використовуються ліквідатором, боржником/пов'язаними особами для зловживання правами в процедурі банкрутства.**

Основною проблемою діючого Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» на сьогоднішній день є колосальна можливість для зловживань в процесі продажу майна в процедурі банкрутства: процедура продажу непрозора, неконтрольована, рішення щодо умов продажу майна приймаються без участі кредиторів.

В результаті майно банкрута продається за значно заниженою вартістю. Вже відомі випадки, коли квартири в новому будинку в центрі м. Києва були продані в процедурі банкрутства по 1 гривні за квартиру, при цьому норми діючого Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» формально не були порушені.

Відповідно до пункту 4 статті 42 діючого Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» - продаж майна банкрута, що є предметом забезпечення, здійснюється в порядку, передбаченому цим Законом, виключно за згодою кредитора, вимоги якого воно забезпечує. Однак, дана норма передбачає отримання ліквідатором згоди лише на продаж заставного майна, і це не стосується

майна, яке не перебуває в заставі, лише згоди на продаж, без погодження ціни майна, організатора торгів, розміру уцінки майна і т.п. І в разі, якщо забезпечений кредитор не дав своєї згоди на продаж майна, замість нього це може зробити суд.

Запропонована редакція Законопроекту № 3132-д жодним чином не виправляє ситуацію з процедурою продажу майна банкрута, навіть більше того погіршує ситуацію. Так, норму статті 42 щодо отримання ліквідатором згоди на продаж заставного майна законопроектом пропонується взагалі виключити. При тому, що це єдина норма діючого Закону, яка хоча б трохи захищає права кредиторів в подібній процедурі продажу майна. Також пропонується дозволити знижувати ціну в ході торгів вже на перших торгах (зміни до статей 64 та 66). Тобто продати майно за безцінь стане ще простіше.

Законопроектом пропонується вирішити питання відмови забезпеченого кредитора від забезпечення, але це не в повній мірі вдалося в запропонованій редакції, що на практиці залишить значну кількість запитань до правозастосування цих положень Закону. Так, проектом не встановлено ні форми відмови від забезпечення, ні подальшої долі договорів застави чи іпотеки.

Також законопроектом пропонується прибрати присічний строк подання заяв з грошовими вимогами (30 днів). Пропуск 30 денного строку не має жодних наслідків. В деяких юрисдикціях є при наймі положення, що такі кредитори (які пропустили) не мають права голосу, але включаються у відповідну чергу. Наявність таких положень може призвести до появи “вічних” процедур банкрутства, оскільки в боржника постійно виникатимуть поточні вимоги, які необхідно буде розглядати та включати до реєстру вимог кредиторів, надаючи таким кредиторам право голосу в представницьких органах кредиторів, що може мати наслідком постійну зміну складу таких органів та значне затягування процедури та правову невизначеність щодо реальної суми кредиторської заборгованості і шляхів її погашення. Впровадження таких змін матиме негативні наслідки особливо для процедури санації, оскільки план санації повинен оперувати точними та остаточними сумами кредиторської заборгованості.

Не вирішені питання залишилися в процедурі проведення аукціонів в процедурах банкрутства. Незважаючи на тенденцію поширення механізму реалізації майна на електронних торгах, в банкрутстві пропонується залишити проведення звичайних торгів, що дозволяє маніпулювати з допуском учасників до торгів, приховування місця їх проведення. Та й самі такі торги явно звужують коло потенційних покупців в порівнянні з електронними торгами. При цьому, НАБУ неодноразово пропонувала запровадження в процедурах банкрутства електронних торгів за принципами побудови системи електронних державних закупівель (Prozorro) та розміщення і адміністрування ЦБД та модулю торгів Міністерством юстиції України як державним органом з питань банкрутства (наприклад, на базі СЕТАМ).

Законопроектом значно ускладнюється доступ до правосуддя, оскільки відповідно до нових положень статті 8 проекту в касаційній інстанції може бути оскаржено лише постанову про визнання боржника банкрутом і

відкриття ліквідаційної процедури. А з урахуванням положень статті 10 проекту, що всі спори до боржника розглядаються в межах справи про банкрутство, в касаційному порядку не зможуть бути оскаржені і справи, по суті, позовного провадження.

Пропонується встановити граничний строк процедури розпорядження майном – 130 днів. У разі, якщо до закінчення цього строку зборами кредиторів не прийнято рішення про наступну стадію процедури банкрутства – суд автоматично вводить процедуру ліквідації. Виходячи з практики розгляду судами справ про банкрутство дотриматись цього строку практично не можливо. Навіть більше, **протягом 130 днів практично не можливо затвердити реєстр вимог кредиторів та сформуванати представницькі органи кредиторів.** Вказане матиме наслідком **перехід до процедури ліквідації без реєстру та визнаних судом кредиторів.** Таким чином, кандидатура ліквідатора буде обиратись суддею одноособово та призначений ліквідатор, з урахуванням інших положень Закону, матиме право відразу приступити до реалізації майна. При чому, згода кредиторів – не вимагатиметься.

Дозвольте звернути Вашу увагу, що вдосконалення законодавства про банкрутство є одним із зобов'язань України перед Міжнародним валютним фондом, закріплених у Меморандумі про економічну і фінансову політику згідно Листа про наміри Уряду України і Національного банку України до Міжнародного валютного фонду від 01.09.2016р. (пункт 20 Меморандуму).

08.11.2016р., 11.11.2016р. та 15.11.2016р. в офісі НАБУ та Центрі комерційного права відбулися робочі зустрічі із представником місії Міжнародного Валютного Фонду в Україні Шандою Маріною ДеЛонг, а також представниками Міністерства юстиції України, Комітету ВРУ з питань економічної політики, Асоціації правників України з обговорення законопроекту №3132-д.

У результаті тривалих дискусій досягнуто домовленості про необхідність невідкладного створення при Комітеті ВРУ з питань економічної політики робочої групи, яка доопрацює редакцію законопроекту № 3132-д.

Збалансована редакція законопроекту полегшить його проходження у ВРУ, зі своєї сторони НАБУ забезпечить максимально можливу підтримку законопроекту за умови його доопрацювання та усунення ризиків, які негативно вплинуть на права кредиторів у процесах банкрутства.

Однак, у разі відсутності належного доопрацювання цієї законодавчої ініціативи, законопроект №3132-д може втратити підтримку МВФ. Разом з тим, МВФ готовий підтримати законопроект № 3132-д за умови врахування пропозицій НАБУ, а саме:

1) продаж майна банкрутів виключно через єдину електронну систему, створену на принципах системи державних закупівель ПРОЗОПРО;

2) обов'язкове погодження ліквідатором ціни та умов продажу незаставного майна з комітетом кредиторів, а заставного майна із забезпеченим кредитором. Під згодою розуміється право кредиторів визначати:

- початкову вартість майна;

- мінімальну вартість, до якої може знижуватись початкова вартість, якщо аукціон проводиться на пониження;

- крок аукціону;

- формувати лоти.

3) надання права забезпеченому кредитору отримати у власність в рахунок погашення своїх кредиторських вимог заставного майна в разі, якщо воно не було продане в ході трьох аукціонів. У такому випадку майно приймається у власність кредитора за початковою вартістю майна на третьому аукціоні. Вимоги такого кредитора погашаються в розмірі вартості, за яку майно приймається у власність.

4) у разі перемоги забезпеченого кредитора у торгах з продажу заставного майна оплата за майно здійснюється шляхом взаємозаліку, при умові компенсації витрат на організацію охорони та продажу майна;

5) визначити обов'язок арбітражного керуючого (керуючого санацією, ліквідатора) погоджувати з забезпеченим кредитором охоронну компанію, яка забезпечуватиме охорону заставного майна, а також суб'єкта оціночної діяльності для проведення оцінки заставного майна. Арбітражний керуючий (керуючий санацією, ліквідатор) зобов'язаний залучити рекомендовані забезпеченим кредитором охоронну компанію та СОД. При цьому, оплата послуг охоронної компанії та СОД в такому випадку здійснюється забезпеченим кредитором.

Враховуючи викладене, просимо Національний банк України врахувати позицію банківської спільноти при наданні до Комітету ВРУ з питань економічної політики висновків щодо законопроекту «Про внесення змін до деяких Законів України (щодо підвищення ефективності процедур банкрутства)» № 3132-д.

З аналогічним листом НАБУ звернулася до Комітету ВРУ з питань економічної політики та Міністерства юстиції України.

Сподіваємося на Вашу підтримку і на подальшу плідну співпрацю.

З повагою

Виконавчий директор

О.А. Коробкова

*Вик. Богатих І.В.
тел. 300-10-15, 050-542-84-06,
e-mail: i.bogatykh@nabu.org.ua*